

הארץ השבת

פרשת תולדות תשפ"ב

גליון: 83

א לעכטיגער שבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

להרבות בתפילה - גם אם לא רואים את הישועה

השבוע אנו קוראים בפרשה את הפסוק: "ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו". ופירש רש"י: "ויעתר" - הרבה והפציר בתפילה. שיצחק הרבה להתפלל לפני בוראו, עד שנענה משמים. וכבר לימדנו חכמינו על העקשנות בתפילה, להתפלל שוב ושוב ולא להתייאש מכוחה, ובדבריהם (ברכות לב): "אמר רבי חמא בר חנינא, אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל, שנאמר (תהלים כז): קוה אל ה' וזק וימנץ לך קוה אל ה'".

לא פעם נפל על האדם רפיון וחלישות הדעת מכך שהתפלל כה רבות, ועדיין לא נושע - הוא אינו רואה את הישועה. הרי לא בכדי אמרו לנו חכמינו - על תפילה שהיא אחד מהדברים שצריכים חיזוק, וכפרש"י - "שיתחזק האדם בהן תמיד בכל כוחו".

בשרשי הדברים של חיזוק בתפילה וגדול כוחה, נלמד מדבריו היסודיים של 'הבעל שם טוב' (דוך חסידים תפילה): "אין לך תפילה למטה שאין עושה פרי למעלה, וצריך לבטוח בה' ולחזור ולבטוח ולהתפלל עד שתוד התשועה למטה. כי מה שהתשועה מתעכבת לפעמים, ואינה יורדת למטה מיד בתפילה ראשונה, לפעמים הוא מחמת ריבוי הדינים והקטרוגים שלמעלה - בכל עת ירדת השפע והתשועה מעולם לעולם, מתעכבת התשועה בכל עולם ועולם, עד שיחזור ויתפלל וימתקו הדינים והקטרוגים ותבא התשועה למטה. ולפעמים מתעכבת התשועה עבור שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים, ומכל מקום עושה פעולתה למעלה בכל פעם בעולמות העליונים לתקן גנם הקלוקל שמשם באו אלו הדינים למטה".

לא להיות טיפש ולא ליפול מדעתו

דברי עידוד וטללי חיזוק, על המְתַנֵּה בתפילה, אנו שואבים מדברי רבינו ב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה ב' בליק'ע המשולש): ואם האדם מרבה בתפילה ובהתבודדות ימים ושנים הרבה... ונמנה לו שהשם יתברך כמסתיר פנים ממנו חס ושלום, אלא יטעה ח"ו שהשם יתברך אינו שומע תפילותיו ושיחותיו כלל, רק יאמין באמונה שלימה שהשם יתברך שומע ומאזין ומקשיב כל דיבור ודיבור של תפילה ותחינה ושיחה, ואין שום דיבור נאבד חס ושלום. רק כל דיבור ודיבור עושה רושם למעלה מעט מעט, ומעורר רחמינו יתברך בכל פעם, אך עדיין לא נגמר בנין הקדשה, שהוא צריך לכנוס בו. וברבות הימים והשנים אם לא יהיה טיפש ולא יפול בדעתו בשום אופן בעולם, ויתגבר ויתחזק ויתאמץ בתפילה יותר ויותר, אזי על ידי ריבוי התפילות יכמרו רחמינו יתברך, עד שהשם יתברך יפנה אליו ויאיר לו פניו וימלא חפצו ורצונו.

החלשים שהצליחו להפיל את החומה

הייתה זו עיר גדולה ומבוצרת, מוקפת בחומה איתנה, אשר רבים ניסו להפילה בכוחם ובחילות הרב - אך ללא הצלחה. פעם אחת פעם נחלו החיילים הרבים - אכזבה ומפלה. על אף כוחם הרב וכלי נשקם - לא הצליחו את החומה להפיל. היו הם אנשי העיר שהיו מוקפים בחומה שנלחמו כאריות, ולא נתנו לאויב להכניעם. בשמעו זאת המלך הרם - גמר אומר לכבוש את העיר על חומתה בכל מחיר. מאמירה לעשייה - החלו אנשי חילו - להמטיר על החומה אש וגופרית, חוררו את החומה, אך לא הצליחו להפילה.

אולם על אף שבמשימתו הארוכה לא הצליחו - אך מחמתם עשתה שמות, ויסודות החומה המוצקה התערערו מחזקם. ומשום כך; הודיע המלך הפיקח לבני מדינתו, כי כעת הגיע זמנם של החלשים להילחם. ואכן נרתמו למערכה ילדים וגם זקנים, והנה קרה הבלתי יאומן, חומת העיר קרסה, והמלך עם פמלייתו - כבשו

את העיר בצהלה. כך נשא רבינו את משלו, שלכאורה; כיצד יבא משיח בדורנו, דור חלוש וירוד. אם הגאולה לא באה בדורות של הצדיקים הגדולים, היאך אנו נזכה לכך?

אולם זאת עלינו לדעת - שצדיקי הדורות - כבר החלישו את החומות הגבוהות, הם עשו כבר את רוב המלאכה במלחמתם עם הסיטרא אורא וחילולתו, ולנו החלשים רק נשאר לנו, להתחזק בכוחותינו אנו, לתלות עינינו בתפילה ובתחנונים, ונשלים את המלאכה בגאולה השלימה.

וממשל זה, נלמד גם אנו בפרטיות במעשינו; שכבר הרבינו רבות בתפילה ובתחנונים לפני קוננו על פדות נפשנו, רבים הם החומות שהצלחנו להפיל ולהכניע. וכעת; לקראת הסיום האם נרפה? האם נעזוב? נתחזק ביעוד מעט תפילה, עוד תחינה נשפוך לפני קוננו, ובעזרת השם את סיוע המלחמה בכוחה נזכה לנצח.

זאת וגם עוד עלינו לדעת ולהאמין, שבכל תפילה ובקשה ניצחנו, התקדמנו רבות, וגם אם לא רואים את התשועה השלימה - אך הרווחנו וכבשנו רבות בכות תפילתנו. וכדברי רבנו שלפעמים רואים מה שעשו ופעלו רק לעתיד...

לא לדחוק את השעה

ועל כוח התפילה - על אף שלא תמיד רואים את הישועה, נלמד נגרויה מדבריו המעודדים והמחזקים של מוהר"ן (ליקוטי הלכות נזיקין ה' טו): "כי באמת אין לך אדם שאין לו שעה. אך הרבה אובדים שעה שלהם שהיו יכולים להצליח בה בגשמיים ורוחניים, ע"י חכמתם של הבל, ע"י שדוחקים את השעה כמו שארז"ל: כל הדוחק את השעה - שעה דוחקת לו..."

אבל ההולך בתמימות באמת ומאמין באמת כי בוודאי צדיק וישר ה'. ומה שסובל ייסורים ודחוקת הפרנסה ח"ו וכיוצא - הכל לטובה, כי עדיין לא הגיע השעה טובה שלו, ומקיים: טוב ויחיל ודומם לתשועת ה'. כי לפעמים אין השלי"ת נותן לו צרכי ישועתו תיכף עד שירבה בתפילה על זה. כי השלי"ת מתאוה לתפילתן של ישראל. וגם בתפילה אסור לדחוק את השעה כמבואר במ"א (ליק"ה גזילה הלכה ה'), ולפעמים מטעם אחר. ע"כ צריך לילך בתמימות ולהאמין ביושר משפטי, ולהרבות בתפילה תמיד על כל דבר ואז בוודאי השעה עומדת לו כי בוודאי יגיע השעה של ישועתו. כי אין לך אדם שאין לו שעה".

אמרתו של הגר"ח זונפלד זצ"ל

עוד היבט בחסדו יתברך - על אף שלא תמיד רואים את הישועה, נוכל ללמוד מאימרא נאה של הגאון רבי יוסף חיים זונפלד זצ"ל. על פסוק זה "ויעתר". שרש"י כותב: הרבה והפציר בתפילה. ובהמשך; "ויעתר לו" - נתפצר ונתפייס ונתפתה לו. וקשה, הלא יצחק הובטח בזרע עוד לפני שנולד הוא, שהרי כך הבטיח הקב"ה לאברהם, ואם עינב זאת, משום שהוא מתאוה לתפילת צדיקים, הרי די בכמה תפילות, ולמה היה צריך להפציר כל כך, ומדוע הקב"ה התקשה כל כך לקבל את תפלתו?

אלא ידוע שהיה אברהם ראוי לחיות מאה שמונים שנה, ורק כדי שלא יראה בקלקלת עשו נכדו, נקצרו ימיו בחמש שנים, והוא נפטר בגיל מאה שבעים וחמש, ומכיוון שחיי אברהם היו יקרים מאוד בעיני ה', על כן היה קשה לו כביכול להיעתר בקלות לתפילת יצחק ורבקה, כיון שאם יזכו להלידה בהקדם את עשו, יצטרך לקצר את חיי אברהם אהובו.

למדים אנו על עומק חסדו - שלא שמע את תפילתו להולדת בניו - כי רצה שיתברך באריכות ימיו, ואם עשו יוולד זה יקצר ימיו, ומכאן גם נוכל להתחזק באמונה בתפילה, ואף אם עדיין לא נושענו, נדע שהכל לטובתנו.

פניני פרשה

"ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו" (כה, כא)

אשה משולה לתורה (כדברי רש"י בפיחת משלי, ביבמות סג, ועוד). ובספר 'פיתוחי חותם' (להר"ק רבי יעקב אבוחצירא) "רבקה" שתי פעמים גימטריא 'תרי"ד' רומז לתורה שיש בה 'תרי"ג מצוות, וכללותה גימטריא 'תרי"ד. ובל'יקוטי מוהר"ן' (תורה א') כי עיקר קבלת התפילה היא ע"י התורה, וזהו: "ויעתר יצחק לנוכח אשתו" שהעתיירה והתפילה באה - יחד עם התורה.

"ויתרוצצו הבנים בקרבה, ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרוש את ה'" (כ"ה, כ"ב)

אפשר לומר: שכנגד מלחמת היצר הכתוב מדבר, וזהו: "ויתרוצצו הבנים בקרבה", ובהמשך: "ותאמר אם כן למה זה מהעולם, וכן: יצר הרע מסיתו לאדם בעולם הזה ומשטיץ עליו לעולם הבא (סוכה נ"ב). שנחסר האני האנכי ע"י היצה"ר.

וכן אפ"ל מרומז בכך: ה'אנכי' - של 'עשרת הדברות', שבזה עיקר המלחמה, שכלול בהם כל התורה כמבוא.

ודרך ההתגברות הוא: "ותלך לדרוש את ה'", ע"פ מאמרם (קידושין ל:): "אם פגע בך מנוול זה משכחו לביהמ"ד". "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין".

"והנה תומם בבטנה" (כ"ה כ"ד)

"והנה תומם", בגימטריא "יעקב וגם עשו" (עם התיבות והאיתיות). רמז ל'תאומים', שהם היו יעקב ועשו.

"ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם" (כ"ו, כ"ו)

ב' פעמים מנחה התורה שנותנו של יצחק בימי חייו, פעם בעת נישואיו: "ויחי יצחק בן ארבעים שנה ברחמי את רבקה" ופעם בעת לידת בנו: ואפ"ל ע"פ דברי חז"ל: שעד שלא נשא אדם אשה אינו נקרא האדם השלם ואין נחשבים שנותיו. וכן עד שלא קיים מצוות פרו ורבו אינו נקרא חי, כדברי חז"ל בחזקיהו המלך, "כי מת אתה ולא תחיה" מכיוון דלא נשא אשה ולא הוליד בנים, וכן ב'בבא בתרא' (קטו): מפני מה בודד נאמר בו שכיבה, וביואב נאמר בו מיתה, דוד הניח בן נאמרה בו שכיבה. יואב שלא הניח בן נאמרה בו מיתה. ולכן דווקא בקיומו ב' מצוות אלו נמנו שנותיו של יצחק. כי הם מצוותיו - שדרכם שנותיו נחשבים לימי חייו.

"ויחי עשו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אוהלים" (כז, כה)

ב' מידות נאמרו בעשו, וכנגדו ביעקב אבינו. כנגד: "איש יודע ציד" - שהיה צייד בפיו בדברי רמאות, כדברי רש"י - היה לו ליעקב מידת: "איש תם", כל מי שאין חריף לרמות נקרא תם (רש"י). ולעומת "איש שדה" של עשו, היה יעקב: "יושב אוהלים", "זה לעומת זה..."

"הלעיטיני נא מן האדום האדום הזה כי עיף אנכי" (כ"ה ל')

לכאורה היה צריך לומר "הלעיטיני נא מן האדם האדם הזה כי רעב אנכי", אולם יש לומר על פי דברי חז"ל: אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, וכן ב'ליקוטי מוהר"ן' (ה' ח"ב) שהדעת היא מחיצה הפרושה מפני התאוות. ועייפות - תוצאתו שינה אבידת הדעת כמואב (ליקו"מ ק"ז). וזהו "עיף אנכי" שהתגברות תאוותו של עשו הייתה ע"י הסתלקות הדעת. ובהמשך הפסיד את הבכורה, 'עבירה גוררת עבירה', כי בכך שהלך אחרי כסילות לבו הפסיד את הדעת והחכמה, שהיא הבכורה ככתוב: "ראשית חכמה".

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו זי"ע

"ויעתר יצחק לה" (בראשית כה כא)
הרבה והפציר בתפילה' (רש"י)

תפילת ה"ואהבתך" רבי שמואל שפירא זצ"ל

בשלהבת אש, ובביטול עצמיותו, היה משתפך החסיד הנווד הרה"צ רבי שמואל שפירא זצ"ל בתפילתו. שוב ושוב היה פורש כפיו בתפילה וזעקה, צעקה עד כלות הנפש והכוחות. היה זה ליל שבת קודש ב'אתרא קדישא מירון', קבוצת חסידים באו לחסות בשבת קודש ליד ציונו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי. סיימו החסידים את תפילתם, ועלו לסעוד סעודת השבת קודש בצלו של צדיק, ובסיומה עלו חלק מהקבוצה, לתפוס שינה לפעפיהם – לאגור כוחות לעבודת ה'חצות', וחלק שבו אל עבר הציון הקדוש, בעידן נעלה זו של ליל שבת קודש. אך דרכו נגליהם בחצר הציון הקדוש, הגיע לאזניהם קולו של רבי שמואל שפירא שנמנה עם בני החבורה, כשזעק תיבות "ואהבתך אל תסיר ממנו" שבתפילת ערבית.

נכנסו החסידים למערת הציון, ורואים הם את רבי שמואל, עומד בקרן זוית, ומשתפך בלהט אש קודש, בחנינה, בכיסופים ובערצה, תיבות אלו מעומק לבבו, "ואהבתך, אל תסיר..." ובינתיים, הזמן הולך ואוזל, פונים הם החסידים - לעבודת השם של הלילה, אמירת "תיקון חצות", ו'התבודדות' בין ההרים המקיפים את הציון הקדוש.

בסיום ההתבודדות, כשהשעה קרבה ל'עלות השחר', חוזרים הם אל היכל הציון, ומה הופתעו לראות את רבי שמואל, עומד על עמדו בתפילה ובדקות לבורא עולם.

היה זה אחד מבני החבור הרה"ח רבי העשיל פרנקל זצ"ל, שהכיר היטב את עבודותיו של רבי שמואל כחד משרפי אואל, פונים הם החסידים - ושוכח כל עניני העולם הזה, המתין לו לרבי שמואל עד שסיים תפילתו, כשמרמז לו, שהנה עוד מעט קרב ובא "עלות השחר", ועדיין לא קידש על היין, ולא נטל ידיו לסעודה. ורבי שמואל בענוות חן, עונה לעומתו: "עלות? ? "עכשיו, עלות? ? הרי רק כעת התחלתי להתפלל תפילת מעריב..."

וכך מעבורה למשנהו, מקדש רבי שמואל על היין, אוכל את "סעודת השבת" – שהיה להם בימים אלו במירון השוממה. ומיד לאחריה טובל במקוה הקרה בחצר הציון, ופונה לעבודת השם בתפילת שחרית של יום השבת קודש.

וזאת גם שמע כותב שורות אלו, מהגה"צ ר' מרדכי צוקרמן זצ"ל, מתלמידי ה"חפץ חיים" - בהתבטאותו: "את ה'ואהבתך אל תסיר ממנו' בתפילת ערבית של סבך ר' שמואל - לא אוכל לשכוח. עברתי ליד בית הכנסת, ושמעתי אותן בזעקה מנהמת לבו, שונה ומשלש את התיבות שבתפילת ערבית: ואהבתך אל תסיר ממנו, אך גם כשחזרתי שוב על גם הדרך ליד בית הכנסת, לאחר כמעט יותר משעה, שמעתי אותו שוב בכל הכוח וההתלהבות: "ואהבתך, ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים..."

"גם ברוך יהיה" (בראשית כז לג)

אם העגלה עמוסה – משפיעים גם סמאלע'

אתא ובא לרבינו מאן הוא – בבקשה שיאציל עליו מברכתו הקדושה, ויברכהו בשפע של פרנסה.

השיב לו רבינו בדבר משל; היה זה סוחר בדים גדול, שהיה מזמין תדיר אצל ה'סיטונאי' כמות גדולה של בדים לצורך מסחרו בבדים.

אירע פעם, לאחר שסיים 'עסקה' גדולה, בקניית בד רב עבור מסחרו, אָבָה לפנות לדרכו, אולם, כשהחל לנסוע בעגלתו, היא לא הצליחה לנסוע - עקב ריבוי הסחורה הטעונה בעגלה.

נכנס סוחר זה - אל ה'סיטונאי' שמכר לו את הבד, ובקשתו בפיו: אולי יש לך מעט "שמן מכונה" הנקרא "סמאלע'", למרוח בא את אופני העגלה כדי שתיסע כהוגן ? ענה לו ה'סיטונאי': יש ויש, והעניק לו "סמאלע'", רב, ובשפע גדול. כמובן שלאחר מריחתו את אופני העגלה, הם החליקו כהוגן, ונסע הסוחר עם עגלתו לדרכו על מי מנוחות.

ויחי באמצע הדרך, פוגש הסוחר את חברו הנוסע בעגלה לקראתו, וכשראהו נוסע כה חלק ובמהירות - שאלו לסיבת נסיעתו המהירה, ענה לו: זה כתוצאה מה"סמאלע'" הטוב שמרחת על צירי העגלה - שקבלתי מה'סיטונאי' של הבד. לא חשב חברו הרבה, קם ונטע אה, הסטונאי לבקש הימנו שמן מכונות עבור עגלתו. נכנס לסטונאי ובקשתו בפיו: שימכור לו "סמאלע'".

בשמוע זאת הסטונאי, לא הבין את בקשתו, עד שפירט לו: שברצונו שמן מכונות כמו שמכר לחברו הסוחר. ענה לו הסטונאי כשחיוך על פניו, הסכת ושמע: פרנסתך היא ממסחר בדים, וחברך קונה אצלי תדיר סחורה, וכשעגלתו לא משכה היטב לרוב הסחורה שהעמסת על עגלתו, השגת ונתת לי את ה"סמאלע'", אבל אתה בא ורוצה רק "סמאלע'", דע לך, איני סוחר של סמאלע'! הפטיר רבנו, באמרו לאותו שביקש ברכה על פרנסה: אלו מאנשי הבאים אלי לשם עבודת השם, כשרואה אני באחד מהם, שאינו יכול לעבוד את ה' כדבעי מחמת חסרון פרנסה וכדומה, מברכס אני בברכת פרנסה, בכדי שעגלתם הקדושה הטעונה בסחורה תיסע היטב, אבל אתה שמבקש רק פרנסה, "איני סוחר של סמאלע' !..."

מן הענין ההוא ישיקו המדרים | ישראל בני מלכים הם !

לְיָדִים יִקְרִים ! כִּי אֲנִי לֹמְדִים בְּמִשְׁנֵי שֶׁבַת (פְּרָק יד ד): "רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר כֹּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מַלְכִים הֵם" - פְּלָנוּ נִקְרָאִים בְּנֵי מַלְכִים. וְגַם זֹאת כְּתוּב בַּתּוֹרָה (שְׁמוֹת יט): "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלַכַת כְּהִנִּים וְגוֹי קֹדֶשׁ". כִּי עַם יִשְׂרָאֵל הֵם אֲמָה שֶׁל מַלְכִים.

בְּן מֶלֶךְ, כֹּל הַתְּנַהֲגוֹתָיו הֵוא הַתְּנַהֲגוֹת אֲצִילִית, הַתְּנַהֲגוֹת שֶׁל כְּבוֹד, שֶׁל דָּרָךְ אֲרָץ. הַתְּנַהֲגוֹתָיו שֶׁל בֶּן מֶלֶךְ אֵינָה דוֹמָה לַהַתְּנַהֲגוֹתָם שֶׁל אֲפָרַיִם כְּפָרַיִם פְּשׁוּטִים, שְׂאִינָם גְּדוֹלוּ עַל מַדַּת ה"דָּרָךְ אֲרָץ" שֶׁל הַבְּנֵי מַלְכִים.

בְּן מֶלֶךְ אֵינֵנו נוֹהֵג בְּפִזְיוֹת וּבְמַהֲירוֹת, שֶׁכָּבֵד מוּבָא עַל כֶּף בְּסָפְרִים הַקְּדוּשִׁים - שֶׁהִרְבֵּה מַלְשׁוֹת בָּאִים מִהַפְזִיזוֹת וְהַמְהִירוֹת, הֵם חוֹשְׁבִים לִפְנֵי שְׂמִבְצָעִים דְּבָרִים, יֵשׁ לָהֶם "יִשׁוּב הַדַּעַת" וְהַתְּבוּנָה עַל מַעֲשֵׂיהֶם וְדַרְכֵיהֶם. פְּשׁוּרָאִים בְּנֵי מַלְכִים - אֲנָשִׁים מִתְּפִלָּאִים מְעַצֵּם הוֹפְעֵתָם, הֵם מְקַרְבִּינִים הַתְּנַהֲגוֹתָיו שֶׁל דָּרָךְ אֲרָץ וְיִרְאת כְּבוֹד.

וְכֵן אָמַר רַבְּנֵנוּ: "מַלְכִים וְקִיסְרִים יְכוּלִים לְשַׁלַּח אֵלַי אֶת בְּגִינָהם כְּדֵי לְלַמַּד דָּרָךְ אֲרָץ". וּבִלְקוּטֵי הַלְכוּת (בְּרֻכּוֹת הַשַּׁחַר ג ו) כּוֹתֵב רַבִּי נַחֲנוּ: "צִרְךָ הָאָדָם לְדַע וּלְהֶאֱמִין שֶׁנֶּפֶשׁ כֹּל אָחָד מִיִּשְׂרָאֵל גְּבוּהָ מֵאֵד מֵאֵד, וְכֹלֵם הֵם בְּחִינַת רֵגַם מַלְכִים, יֵכוּלִים לְזַכּוֹת לְמַדְרָגוֹת גְּבוּהוֹת וְקְדוּשָׁתָם מֵאֵד כְּמוֹ כֹּל הַצְּדִיקִים וְהַכְּשׁוּרִים".

לְהִיּוֹת בְּן מֶלֶךְ זֶה זְכוּת מִיְחָדָת, אֲךֵן זֶה גַם מַחִיב אוֹתָנוּ, הַעֲקֵר בַּל נִשְׁכַּח שֶׁאֲנֵנו בְּנֵי מַלְכִים.

פְּנִינֵי פְּרָשָׁה

"ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם ויבז את הבכורה" (כ"ה ל"ד)

זהו דרכו של היצר, מתמלא אדם בתאוותיו, ולאחר מכן מפסיד את שכלו ודעתו: "וישמון ישורון ויבעט", וכדרשת חז"ל על הפסוק: "ודי זהב", בשביל רוב זהב שהיה להם שנאמר: "וכסף הרבית להם זהב עבדו לבעל". וכדבריהם (כתובות קד. ע"י"ש בתוספת) שעד שיתפלא אדם שיכנס בו דברי תורה, יתפלא שלא יכנסו מעדנים לתוך מעיו. ובלקוטי מוהר"ן (י"ז) שכשאוכל כזולל וסובא מתגבר הכסילות על השכל, וע"י אכילה בכשרות נכנע הכסילות ונתרומם השכל. וזה שרואים כאן שע"י האכילה בהלעטה: "ויבז עשו את הבכורה" המרמז על החכמה והשכל - "ראשית חכמה..."

עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרת מצוותי חקותי ותורת (כ"ה) בדבריהם (יומא כח): "קיים אברהם אבינו כל התורה כלה אפילו דקדוקי סופרים", וברש"י על 'משמרת מצוותי חקותי ותורת', מרומז בכאן כלליות התורה שקיים, ע"י"ש. ואפ"ל דסופי תיבות של 'משמרת מצוותי חקותי ותורת' הם ארבעה יוד"ן. י"ד רומז לחכמה, וארבעה פעמים הם כנגד ארבעה פעמים שמה לימד את התורה (עירובין נד). וב'מדרש רבה' (שמות מ) שאף הקב"ה בעצמו למד ארבעה פעמים את התורה עד שנתנה לישראל, ע"ל הפסוק: "אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה". וזהו ארבעה יוד"ן - רמז לחכמת התורה באברהם אבינו.

כן אפ"ל שארבעה יוד"ן הם 'ארבעים' רמז על ארבעים יום שניתנה התורה.

"ויאמר הנה לא זקנתי לא ידעתי יום מותי" (כ"ז ב)
הנה ידוע כללית הידיעה הוא - שלא נָדַע, כמובא (ספר בחינת עולם ג' חג'; ליקו"מ כ"ד, ז' ח"ב). ו"זקן זה שקנה חכמה" (קידושין לב); ויעוין ב'ליקוטי מוהר"ן' (תורה כ) "והדרת פני זקן, זקן זה הדרת פנים, והם שלש עשרה תיקוני דיקנא, והם שלש עשרה מידות שהתורה נדרשת בהן". וזהו: "הנה נא זקנתי" - חכמה וידיעה. "יום מותי" - העלם והיפך מידיעה.
"הנה לא זקנתי - לא ידעתי יום מותי" - שאין בי ידיעה - מחמת - 'יום מותי', דזהו ה'לא נָדַע'. רק אמונה תמה וזכה.

"ויאמר הנה נא זקנתי... ועתה שא נא כלך..." (כ"ז ב, ג)
ב' פעמים נא, מעשה אבות סימן לבנים - בתפילתו של משה רבינו על שפואת מרים - ב' פעמים "נא", ויעוין בהמשך בפרש"י על ה"קול קול יעקב" ש"נא" הוא לשון תחנונים. ובלקוטי מוהר"ן (תורה ק"ה) שבב' פעמים "נא" ממשיכים הישועה והברכה, ולכן בראשית השתלשלות דברי הברכה, ביקש יצחק אבינו ב' פעמים "נא".

"ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשהו ויאמר הקול קול יעקב" (כ"ז א, ב)
הנה ידוע שכל השפעות מושפעים לפי כליו ומעשה האדם - בדרך שאדם מודד מודדים לו, ולכן המשיך יעקב על עצמו הקול - קול תפילה בטרם שקיבל ברכת אביו.

ואפ"ל שזה מרומז גם בהמשך "ויגש יעקב" אין גישה אלא תפילה כדברי המדרש על הפסוק: "ויגש אליו יהודה" שהכוונה גם לתפילה, ובדברי הזוהר עה"פ ויגש אליו יהודה "דא תקרובתא מלכא במלכא", ענין תפילה שהוא התקרבות ודביקות להש"ת. ולכן אפשר להוסיף רמז על תפילתו ג' פעמים ביום - בשלוש התפילות כנגד שלוש פעמים "ויגש" המובא כאן: "ויגש יעקב אל יצחק אביו", "ויגש לו ויאכל", "ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו". ובהמשך הפסוק: "ויברכהו ויאמר לו ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'" ובמדרש רבה על פסוק זה: (ב"ר פס"ה) ריח בני הוא ריח קרבנות, ותפילות במקום תמידים, שעיקר זכות הברכה היתה ע"י התפילה.

"ועתה שמע בקולי וקום ברוך לך אל לבן אחי חרנה" (כ"ז מ"ג)
לכאורה תיבת "לך" מיותרת, אולם אפ"ל, שיחד עם כך השאווה לברוח ללבן, יזכור את ה"לך" ה"אני", הנקודה הפנימית של האדם, נשמתו הקדושה, "כי עיקר עצמיות האדם מה שנקרא אצל האדם אני הוא הנשמה" (ליקו"מ כ"ב).

ונלמד התחזקות למעשה מכך גם מהמובא ב"תפארת שלמה" עה"פ "איש איש למטה", שכל אחד מישראל יש לו חשיבות מיוחדת, שהרי ראש לבית אבותם הוא - בהיותם מבני אברהם יצחק ויעקב אבותינו הקדושים. לזכור תמיד את ה"אני" פנימיות הנשמה בכל מקום וזמן.

זוית ראיה

"כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו רוט של חסד כיו"ב" (מסכת הגיגה)
"לא איברא לילה אלא לגורסא דכתוב: קומי רוני בלילה לראש אשמורות" (וזהו הקדוש)
"לילות החורף - הם לילות של זהב... גאלדינע נַעֲבֵט" (הרה"ק רבי פנחס מקאריין)
א מתנה טובה... אנטיע מתנה...